

Zadeva C-150/24 [Aroja]ⁱ

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

27. februar 2024

Predložitveno sodišče:

Korkein oikeus (Finska)

Datum predložitvene odločbe:

27. februar 2024

Vlagatelj kasacijske pritožbe:

A

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Rikoskomisario B

K O R K E I N O I K E U S

(vrhovno sodišče, Finska)

O D L O Č B A

sprejeta

27. februarja 2024

Sklic 1(11)

R2023/945

št.

321

Vlagatelj kasacijske pritožbe

Nasprotna stranka v postopku

s kasacijsko pritožbo

Predmet

A

Rikoskomisario B (komisar kriminalistične

policije B)

Pritožba v zvezi s pridržanjem tujca

PREDLOG ZA UPORABO NUJNEGA POSTOPKA

Korkein oikeus (vrhovno sodišče) predlaga, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja v

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

skladu s členom 107 Poslovnika Sodišča. V tej zadevi se postavljajo vprašanja glede razlage Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL 2008, L 348, str. 98) (v nadaljevanju: Direktiva o vračanju), ki spada v okvir naslova V tretjega dela Pogodbe DEU. Vlagatelj kasacijske pritožbe je bil pridržan z namenom odstranitve v smislu Direktive o vračanju. Prišlo je do štirih zaporednih obdobj pridrzanja (prvo je trajalo od 10. septembra 2022 do 23. novembra 2022, drugo od 5. decembra 2022 do 15. marca 2023, tretje od 11. septembra 2023 do 18. januarja 2024, četrto pa od 7. februarja 2024 in še vedno traja). Problem, ki se pojavlja pred Korkein oikeus (vrhovno sodišče), se nanaša na zakonitost tretjega obdobja pridrzanja, ki se je že končalo. Za naknadno presojo zakonitosti tretjega obdobja pridrzanja Korkein oikeus (vrhovno sodišče) ne more odrediti izpustitve A. Kljub temu bodo odgovori na vprašanja za predhodno odločanje omogočili, da se zlasti ugotovi, ali je treba za izračun najdaljšega trajanja, za katero je lahko A odvzeta prostost, zgoraj navedena obdobja pridrzanja sešteti. Če je tako, ne bo v Direktivi o vračanju nobene pravne podlage za utemeljitev pridrzanja A, ko bo spomladi 2024 doseženo najdaljše trajanje.

Če predlogu za uporabo nujnega postopka iz zgoraj navedenih razlogov ni mogoče ugoditi, Korkein oikeus (vrhovno sodišče) podredno predlaga, naj se zadeva obravnava po hitrem postopku iz člena 105 Poslovnika Sodišča, ker narava zadeve vsekakor in iz razlogov, ki so bili navedeni zgoraj, zahteva njeno čimprejšnjo obravnavo.

PREDLOG ZA ZAUPNO OBRAVNAVO

Käräjäoikeus (sodišče prve stopnje, Finska) in hovioikeus (pritožbeno sodišče, Finska) sta odredili, da identiteta A, prosilca za azil, ostane zaupna do 15. septembra 2023 v skladu s členom 6, prvi odstavek, točka 2, laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (zakon o javnosti sodnih postopkov pred rednimi sodišči). Korkein oikeus (vrhovno sodišče) zato ob sklicevanju na člen 95 Poslovnika Sodišča predlaga, naj se anonimnost A varuje tudi v tem postopku pred Sodiščem.

ODLOČBA KORKEIN OIKEUS (VRHOVNO SODIŠČE)

Predmet spora

- 1 Zadeva se nanaša na primer državljana tretje države, ki je pridržan z namenom odstranitve v položaju, ki ga ureja Direktiva o vračanju. Prvo vprašanje je, ali je treba pri določitvi najdaljšega trajanja pridrzanja iz člena 15(5) in (6) Direktive o vračanju vedno upoštevati predhodna obdobja pridrzanja in, če ne, v katerih okoliščinah se ta obdobja ne smejo upoštevati za določitev najdaljšega trajanja pridrzanja. Če bi bilo treba obdobja pridrzanja sešteti, tako da je najdaljše začetno trajanje šestih mesecev iz člena 15(5) Direktive o vračanju že doseženo, se

postavlja tudi vprašanje, ali bi moralo sodišče okoliščine prekoračitve najdaljšega trajanja šestih mesecev po uradni dolžnosti preučiti, preden je doseženo to najdaljše obdobje ali vsaj nemudoma po tem, ko je doseženo. Če je bil sodni nadzor izveden šele po tem, ko bi moral biti izveden, se postavlja še vprašanje, katere pravne posledice morajo izhajati iz take kršitve postopka in zlasti ali mora ta pripeljati do izpustitve osebe, ki je bila pridržana z namenom odstranitve, tudi če so vsi vsebinski pogoji za pridržanje izpolnjeni.

Upoštevno dejansko stanje

Okvir zadeve

- 2 A, maroški državljan, je nezakonito prišel na Finsko 10. septembra 2022. Ob prihodu je zanj veljala prepoved vstopa v schengensko območje, ki mu jo je naložila Nizozemska, potem ko je med azilnim postopkom, začetim v tej državi, izginil. Pred prihodom na Finsko je za azil zaprosil tudi na Švedskem in v Švici.
- 3 A je bil 10. septembra 2022 na Finskem pridržan na podlagi razlogov, ki jih določa člen 121 (813/2015), prvi odstavek, točke od 1 do 3, ulkomaalaislaki (301/2004) (zakon o tujcih (301/2004)), ki ustreza členu 15(1) Direktive o vračanju. Z odločbo maahanmuuttovirasto (urad za priseljevanje, Finska) z dne 25. oktobra 2022 je bila A-ju odrejena vrnitev v Maroko. A je 29. oktobra 2022 zaprosil za azil na Finskem. Urad za priseljevanje je 24. novembra 2022 prošnjo za azil zavrnil kot očitno neutemeljeno, A-ju odredil vrnitev v Maroko in mu izrekel prepoved vstopa v celotno schengensko območje za obdobje dveh let. Turun hallinto-oikeus (upravno sodišče v Turkuju, Finska) je s sklepom z dne 5. januarja 2023 zavrnilo predlog A za prepoved izvršitve odločbe o odstranitvi, nato pa z odločbo z dne 19. decembra 2023 zavrnilo tožbo, ki jo je A vložil glede azila. Iz obrazložitve vsebinske odločbe hallinto-oikeus (upravno sodišče) je razvidno, da nekatere izmed zahtev za ponovni sprejem, ki jih je urad za priseljevanje predložil drugim državam članicam, niso bile uspešne in da je hallinto-oikeus (upravno sodišče) presodilo, da urad za priseljevanje upravičeno šteje, da je pristojni organ za obravnavanje prošnje A za azil na podlagi člena 17 Uredbe (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (Uredba Dublin III).
- 4 A je bil na podlagi člena 121 zakona o tujcih pridržan prvič od 10. septembra 2022 do 23. novembra 2022, drugič od 5. decembra 2022 do 15. marca 2023 in tretjič od 11. septembra 2023 do 18. januarja 2024. Korkein oikeus (vrhovno sodišče) odloča o preizkusu zakonitosti tretjega obdobja pridržanja. Tretje obdobje pridržanja je bilo prekinjeno 18. januarja 2024 po pobegu A na Dansko. Policija je 7. februarja 2024 pridržala A na podlagi nove odločbe, potem ko je bil A z Danske predan na Finsko na podlagi Uredbe Dublin. To četrto obdobje pridržanja po navedbah Korkein oikeus (vrhovno sodišče) še vedno teče. Obdobja pridržanja so temeljila na nujnosti zagotoviti pripravo odstranitve iz države ali izvršitev

odločbe o tej odstranitvi v skladu s členom 121, prvi odstavek, točki 1 in 3, zakona o tujcih ter sprva tudi na nujnosti ugotoviti istovetnost v skladu s točko 2 tega odstavka. Glede obdobja med datumom vložitve prošnje za azil, to je 29. oktobrom 2022, in datumom, ko je hallinto-oikeus (upravno sodišče) sprejelo sklep o izvršitvi, to je 5. januarjem 2023, je iz spisa razvidno, da je pridržanje temeljilo tudi na nujnosti zagotoviti obravnavanje prošnje za azil v skladu s členom 121, prvi odstavek, točka 1, zakona o tujcih.

- 5 Policija se je za utemeljitev pridržanja sklicevala zlasti na to, da je A v različnih državah članicah, med drugim na Finskem, med azilnim postopkom izginil, na njegovo odklonilno držo do njegove vrnitve v Maroko, na kazniva dejanja, ki jih je storil med prebivanjem na Finskem, na njegovo lažno izjavo glede njegovega datuma rojstva in njegove identitete ob njegovem prihodu na Finsko ter na nespoštovanje obveznosti javljanja organom poleti 2023 kot alternativnega ukrepa za pridržanje. Ti razlogi so se deloma pojavili šele po koncu drugega obdobja pridržanja in so torej pomenili nove razloge za utemeljitev tretjega obdobja pridržanja, ki se je začelo 11. septembra 2023. Izvršitev odločbe o vrnitvi je potekala po korakih in v sodelovanju z maroškimi organi v različnih obdobjih pridržanja in med njimi.
- 6 Tretje obdobje pridržanja A, ki ga preizkuša Korkein oikeus (vrhovno sodišče), se je začelo s policijsko odločbo z dne 11. septembra 2023, sprejeto na podlagi člena 121, prvi odstavek, točki 1 in 3, zakona o tujcih. V tej policijski odločbi je navedeno, da je bil A ob upoštevanju predhodnih obdobij pridržanja skupno pridržan že pet mesecev in 23 dni ter da so pogoji za prekoračitev najdaljšega začetnega obdobja šestih mesecev izpolnjeni glede na to, da je bila izvršitev odstranitve odložena zaradi nezadostnega sodelovanja A pri izvršitvi vrnitve in da dokumenti, potrebni za vrnitev, še niso bili pridobljeni od Maroka. Policija je zaprosila Helsingin käräjäoikeus (sodišče prve stopnje v Helsinkih), naj preuči pogoje za pridržanje, in mu predložila tudi svojo odločbo z dne 11. septembra 2023. Na obravnavi pred Helsingin käräjäoikeus (sodišče prve stopnje v Helsinkih) 15. septembra 2023 pogoji za prekoračitev najdaljšega obdobja šestih mesecev niso bili preučeni glede na predložene dokaze in prav tako niso bili navedeni v odločbi sodišča prve stopnje. Glede na informacije v policijski odločbi z dne 11. septembra 2023 je bila ta odločba vročena tudi A samemu.
- 7 Po odločbi Helsingin käräjäoikeus (sodišče prve stopnje v Helsinkih) z dne 15. septembra 2023 je to zadevo s področja pridržanja 7. decembra 2023 ponovno preučilo Etelä-Karjalan käräjäoikeus (sodišče prve stopnje v Južni Kareliji, Finska), ki je po uradni dolžnosti razpisalo obravnavo, ko se je izkazalo, da bi najdaljše začetno obdobje pridržanja šestih mesecev lahko bilo prekoračeno.

Odločba Etelä-Karjalan käräjäoikeus (sodišče prve stopnje v Južni Kareliji) z dne 7. decembra 2023

- 8 Käräjäoikeus (sodišče prve stopnje) je v svoji odločbi presodilo, prvič, da je treba trajanje različnih obdobij pridržanja sešteti, ker – čeprav je od prejšnjega

pridrzanja minilo nekaj časa in je v zadevi prišlo do nekaterih sprememb – gre vseeno za zagotavljanje izvršitve iste odločbe o odstranitvi. Drugič, po presoji kärjáoikeus (sodišče prve stopnje) so bili pogoji, ki se uporabljajo za prekoračitev obdobja šestih mesecev, in vsi drugi vsebinski pogoji za podaljšanje pridrzanja izpolnjeni. Tretjič, kärjáoikeus (sodišče prve stopnje) je presodilo, da A ni treba izpustiti zgolj zato, ker v zadevi ni bila razpisana nobena obravnava po uradni dolžnosti, ko je skupno trajanje pridrzanja preseгло šest mesecev. Kärjáoikeus (sodišče prve stopnje) je odredilo, da vlagatelj kasacijske pritožbe ostane v pridrzanju.

Odločba Itä-Suomen hovioikeus (pritožbeno sodišče za vzhodno Finsko, Finska) z dne 19. decembra 2023

- 9 A je 7. decembra 2023 zoper odločbo Etelä-Karjalan kärjáoikeus (sodišče prve stopnje v Južni Kareliji) vložil pritožbo pri Itä-Suomen hovioikeus (pritožbeno sodišče za vzhodno Finsko), ki je to pritožbo zavrnilo. V svoji obrazložitvi je hovioikeus (pritožbeno sodišče) zlasti presodilo, da je v skladu s členom 128 zakona o tujcih pregled zadeve s področja pridrzanja pogojen s predlogom pridržane osebe in da A ni predlagal takega pregleda, čeprav je policija v svoji odločbi z dne 11. septembra 2023 navedla pogoje, ki se uporabljajo za prekoračitev trajanja šestih mesecev. Iz teh razlogov izpustitev A ni bila potrebna zgolj zato, ker kärjáoikeus (sodišče prve stopnje) pred iztekom najdaljšega trajanja šestih mesecev ni po uradni dolžnosti odločilo o zgoraj navedenih pogojih.

Kasacijska pritožba pri Korkein oikeus (vrhovno sodišče)

- 10 A je zoper odločbo hovioikeus (pritožbeno sodišče) z dne 19. decembra 2023 vložil kasacijsko pritožbo. A prereka zakonitost pridrzanja zgolj zato, ker vprašanje prekoračitve najdaljšega trajanja šestih mesecev ni bilo obravnavano skladno s postopkom.
- 11 Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo, komisar kriminalistične policije, predlaga zavrnitev pritožbe. Komisar kriminalistične policije meni, da je glede na spremembe, do katerih je prišlo v zadevi, tretje obdobje pridrzanja, ki se je začelo 11. septembra 2023, novo, tako da najdaljše začetno obdobje šestih mesecev v tem primeru sploh ni bilo prekoračeno, in da izpustitev A ni bila potrebna na podlagi razlogov, na katere se ta sklicuje, saj je bilo razlogom za pridrzanje vsekakor zadoščeno.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 12 Člen 6 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah določa pravico do svobode, v njenem členu 52(3) pa je določeno, da kolikor Listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg

pravic, ki ju določa navedena konvencija. Iz člena 5 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin izhaja, da je za to, da bi se odvzem prostosti štel za zakonit, med drugim potrebno, da je bil izveden v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom. V odstavku 4 tega člena je določena pravica, da oseba zahteva hiter preizkus zakonitosti odvzema prostosti in da je izpuščena, če ukrep ni zakonit.

- 13 Rešitev obravnavanega spora je odvisna med drugim od razlage člena 15(3), (5) in (6) Direktive o vračanju.
- 14 Uvodna izjava 16 Direktive o vračanju se sklicuje na cilj omejevanja pridržanja in uporabo načela sorazmernosti.
- 15 V Priporočilu Komisije (EU) 2017/2338 o skupnem „Priročniku o vračanju“, ki ga uporabljajo pristojni organi držav članic pri izvajanju nalog v zvezi z vračanjem, je med drugim navedeno:

„14.5 Ponovno pridržanje oseb v postopku vračanja

Zahteve glede najdaljših mogočih obdobj pridržanja, ki jih predpisuje [D]irektiva o vračanju, se ne smejo spodkopavati s ponovnim pridržanjem oseb v postopku vračanja takoj po njihovi izpustitvi iz pridržanja.

Poznejše ponovno pridržanje iste osebe je lahko zakonito le, če so se upoštevne okoliščine pomembno spremenile (na primer, če je tretja država izdala potrebne dokumente ali če so se razmere v državi izvora izboljšale, kar omogoča varno vrnitev), če je mogoče zaradi te spremembe „upravičeno pričakovati odstranitev v skladu s členom 15(4) [D]irektive o vračanju in če so izpolnjeni vsi drugi pogoji za odreditev pridržanja iz člena 15 navedene direktive.“

Nacionalno pravo

- 16 Splošni pogoji za sprejetje varnostnih ukrepov v zvezi s tujci so določeni v členu 117a (813/2015) zakona o tujcih. V skladu s prvim odstavkom (49/2017), točka 2, tega člena je tujec lahko predmet varnostnega ukrepa na podlagi členov od 118 do 122 in člena 122a, če je to potrebno in sorazmerno, da bi se pripravila odločba o odstranitvi v zvezi z njim ali zagotovila njena izvršitev ali da bi se drugače nadzoroval njegov odhod iz države. Tretji odstavek navedenega člena med drugim določa, da je treba varnostni ukrep odpraviti, takoj ko ni več potreben za zagotovitev sprejetja odločbe ali njene izvršitve.
- 17 Posebni pogoji za pridržanje so v členu 121, prvi odstavek, točke od 1 do 4, zakona o tujcih (813/2015) določeni tako:

„Člen 121

Pogoji za pridržanje

Če varnostni ukrepi iz členov od 118 do 120 niso zadostni, je tujca mogoče pridržati na podlagi individualne ocene, če:

- (1) ob upoštevanju osebnega ali drugega položaja tujca obstajajo razumni razlogi za prepričanje, da bi se tujec lahko skrnil, pobegnil ali kako drugače znatno oviral sprejetje odločbe v zvezi njim ali izvršitev odločbe o odstranitvi;
- (2) je pridržanje potrebno za ugotavljanje istovetnosti tujca;
- (3) je tujec storil kaznivo dejanje oziroma je osumljen, da ga je storil, in je pridržanje potrebno za zagotovitev priprave ali izvršitve odločbe o odstranitvi;
- (4) je tujec med svojim pridržanjem vložil novo prošnjo za mednarodno zaščito predvsem za to, da bi zadržal ali preprečil izvršitev odločbe o odstranitvi.“

- 18 V členu 123 (813/2015) zakona o tujcih so opredeljeni upravni organi, pristojni za odločanje o pridržanju, člen 124, prvi in drugi odstavek (49/2017), pa določa obveznost za organe, da o pridržanju nemudoma obvestijo sodišče prve stopnje, in obveznost za sodišče prve stopnje, da zadevo s področja pridržanja obravnava v štirih dneh od začetka pridržanja. Pri tem gre za sodni nadzor, ki se nanaša na začetno fazo pridržanja, ki se torej izvede po uradni dolžnosti. V skladu s členom 126, prvi odstavek, zakona sodišče prve stopnje odredi takojšnjo izpustitev pridržanega tujca, če pogoji za pridržanje niso izpolnjeni.
- 19 Glede poznejših faz pridržanja člen 127, prvi odstavek (195/2011), ter člen 128, prvi in drugi odstavek (646/2016), zakona določata:

„Člen 127

Izpustitev pridržane osebe

Organ, ki obravnava zadevo, mora odrediti izpustitev pridržane osebe, takoj ko pogoji za pridržanje niso več izpolnjeni. Pridržana oseba mora biti izpuščena najpozneje šest mesecev po sprejetju odločbe o pridržanju. Vendar je obdobje pridržanja lahko daljše – pri čemer pa ne sme preseči 12 mesecev –, če pridržana oseba ne sodeluje pri izvršitvi vrnitve ali če dokumenti, potrebni za vrnitev, niso bili pridobljeni od tretje države in je izvršitev odstranitve iz teh razlogov odložena.

[...]

Člen 128

Pregled zadeve s strani kärājaoikeus [(sodišče prve stopnje)]

Če ni bila odrejena izpustitev pridržanega tujca, mora sodišče prve stopnje, na katerega območju pristojnosti je kraj pridržanja pridržane osebe, na njen predlog pregledati zadevo v zvezi s pridržanjem [...]. Zadeva mora biti obravnavana nemudoma in najpozneje v štirih dneh po vložitvi predloga. Kljub temu zadeve v zvezi s pridržanjem ni treba pregledati pred iztekom dveh tednov od odločitve sodišča prve stopnje, s katero je to odredilo podaljšanje pridržanja zadevne osebe na zadevnem kraju pridržanja. Za izračun rokov iz tega odstavka se ne uporablja člen 5 laki säädettyjen määräaikain laskemisesta [(zakon o izračunu rokov)].

Na predlog pridržane osebe mora käräjäoikeus [(sodišče prve stopnje)] zadevo pregledati tudi pred iztekom roka iz prvega odstavka, če je to potrebno zaradi dejstva, ki je nastopilo po prejšnji preučitvi. Organ, ki obravnava zadevo, mora pridržano osebo in njenega zastopnika nemudoma obvestiti o vsaki pomembnejši spremembi okoliščin, ki privede do pregleda, razen če je bila pridržana oseba predmet odločbe o izpustitvi v skladu s členom 127, prvi odstavek.

[...]“

Potreba po predhodni odločbi

Prvo vprašanje

- 20 Zadeva se na prvem mestu nanaša na določitev najdaljšega trajanja pridržanja iz člena 15(5) in (6) Direktive o vračanju v položaju, v katerem je bil državlján tretje države z namenom odstranitve pridržán več zaporednih obdobj, med katerimi je bil izpuščen. Niti iz določb Direktive o vračanju niti iz njene sistematike ali uvodnih izjav ni razvidno, ali je treba ta obdobja pridržanja brez izjeme sešteti ali pa se predhodna obdobja pridržanja lahko izključijo iz izračuna najdaljšega trajanja pridržanja in, če da, iz katerih razlogov.
- 21 Po mnenju Korkein oikeus (vrhovno sodišče) Sodišče v svoji sodni praksi ni, vsaj ne izrecno, zavzelo konkretnega stališča glede prvega vprašanja. V sodbi z dne 30. novembra 2009, Kadzoev (C-357/09 PPU, v nadaljevanju: sodba Kadzoev, EU:C:2009:741), je Sodišče na eni strani poudarilo, da člen 15(5) in (6) Direktive o vračanju nikakor ne dovoljuje prekoračitve najdaljšega mogočega obdobja, ki je opredeljeno v tej določbi (točke od 35 do 37 in 69), in na drugi, da če bi lahko bilo obdobje pridržanja v isti državi članici ali od ene države članice do druge od primera do primera različno, včasih precej različno, zaradi posebnosti in okoliščin, ki so značilne za nacionalne sodne postopke, bi bilo to v nasprotju s ciljem odstavkov 5 in 6 tega člena, ki je zagotoviti, da je najdaljše mogoče obdobje pridržanja v državah članicah enako (točka 54). Korkein oikeus (vrhovno sodišče) navaja, da podobni razlogi govorijo v prid enotni razlagi vprašanja, ki se na področju uporabe Direktive o vračanju postavlja glede seštevanja oziroma

neupoštevanja zaporednih obdobj pridrzanja, med katerimi je bil državlján tretje države, ki je v postopku odstranitve, izpuščen.

- 22 V okviru prvega vprašanja je treba pojasniti še, da se določba o najdaljšem šestmesečnem trajanju pridrzanja iz člena 127, prvi odstavek, zakona o tujcih, ki ustreza členu 15(5) Direktive o vračanju, uporablja za vsako pridrzanje tujca, ne glede na to, ali ima to pridrzanje pravno podlago v pravu Unije ali nacionalnem pravu. Vprašanje, ali je bilo pridrzanje A utemeljeno z drugimi razlogi, kot so tisti, ki jih določa Direktiva o vračanju, torej v obravnavani zadevi nima posledic, tudi če se zdi, da pravo Unije sámo dovoljuje izključitev obdobja pridrzanja, ki ne temelji na Direktivi o vračanju, za izračun najdaljšega trajanja, določenega v tej direktivi (zgoraj navedena sodba Kadzoev, točke od 45 do 48). Zato v zadevi v glavni stvari ni treba odločiti o tem, kako je treba obravnavati na primer obdobje pridrzanja med tem, ko je A 29. oktobra 2022 vložil prošnjo za azil, in sklepom hallinto-oikeus (upravno sodišče) z dne 5. januarja 2023, s katerim je bilo odločeno o predlogu za prepoved izvršitve (končna faza prvega obdobja pridrzanja in začetna faza drugega obdobja pridrzanja), ob upoštevanju prepovedi, ki je posledica tekočega azilnega postopka, da oseba ostane v pridrzanju na podlagi Direktive o vračanju do določene faze azilnega postopka (zlasti v primeru prošenj za azil, ki so očitno neutemeljene, sklep z dne 5. julija 2018, C in drugi, C-269/18 PPU, EU:C:2018:544).
- 23 Zato Korkein oikeus (vrhovno sodišče) v predlog za sprejetje predhodne odločbe ni vključilo vprašanja, kako bi bilo treba v okviru izračuna najdaljšega obdobja, določenega v Direktivi o vračanju, upoštevati morebitno obdobje, v katerem bi se na podlagi obrazložitve odločb, ki so jih izdali organi, od časa do časa zdelo, da je pridrzanje temeljilo hkrati na Direktivi o vračanju in – vzporedno ali trenutno – na katerem koli drugem razlogu. Vsekakor je iz elementov iz spisa razvidno, da je pridrzanje A ves čas ali skoraj vse čas temeljilo, vsaj pretežno, na ureditvi iz Direktive o vračanju.
- 24 Po mnenju Korkein oikeus (vrhovno sodišče) bi bila razlaga člena 15(5) in (6) Direktive o vračanju v smislu, da bi bilo treba v položaju, kot je ta v obravnavanem primeru, pri izračunu najdaljšega trajanja upoštevati predhodna obdobja pridrzanja, utemeljena zlasti s tem, da je v teh obdobjih pridrzanje A v bistvu temeljilo na isti pravni podlagi, to je na zagotavljanju njegove odstranitve. To velja kljub nekaterim spremembam v dejanskih in pravnih razlogih, navedenih v utemeljitev pridrzanja A. Nasprotna razlaga bi bila podprta s tem, da je bil A pred tretjim obdobjem pridrzanja skoraj šest mesecev izpuščen, v tem času pa ni spoštoval manj strogega prisilnega ukrepa, ki mu je bil naložen, to je obveznosti registracije, je zapustil Finsko in odšel na Švedsko ter ga je ta država predala nazaj Finski.

Drugo vprašanje

- 25 Ob upoštevanju sodne prakse Sodišča je mogoče šteti, da ima država članica obveznost zagotoviti, da se v okviru prekoračitve najdaljšega obdobja šestih

mesecev iz člena 15(5) Direktive o vračanju vsekakor izvede sodni nadzor iz člena 15(3), drugi stavek, te direktive. To velja neodvisno od, na primer, tega, ali je organ, ki je zadevo s področja pridržanja predložil sodišču, ali državljani tretje države, ki je v pridržanju, izrecno podal predlog v tem smislu. V okviru tega nadzora mora biti sodišču omogočeno, da po uradni dolžnosti in neodvisno od ravnanja pridržane osebe odloči o vseh dejanskih in pravnih elementih, pomembnih za ugotovitev, ali je podaljšanje pridržanja utemeljeno (sodba z dne 5. junija 2014, Mahdi, C-146/14 PPU, v nadaljevanju: sodba Mahdi, EU:C:2014:1320, točke 49, 56, 62 in 63; glej tudi sodbo z dne 8. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Preizkus pridržanja po uradni dolžnosti), C-704/20 in C-39/21, v nadaljevanju: sodba Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, EU:C:2022:858, točka 86). Iz sodne prakse tudi izhaja, da imajo določbe člena 15 Direktive o vračanju ne le razlagalni, ampak tudi neposredni učinek (glej na primer sodbo z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 288). Vendar države članice v skladu z načelom procesne avtonomije ostajajo pristojne za določitev postopkovnih pravil v zvezi z nadzorom pridržanja, ki niso urejena s pravom Unije (glej sodbo Mahdi, točka 50). Poleg tega želi Korkein oikeus (vrhovno sodišče) ob upoštevanju temeljnega pomena te zadeve pri presoji, ali je bil ukrep odvzema prostosti A zakonit, zaradi jasnosti preveriti, ali člen 15(3), drugi stavek, Direktive o vračanju nasprotuje razlagi nacionalnega prava, s katero je izvedba sodnega nadzora nad prekoračitvijo najdaljšega trajanja šestih mesecev iz člena 15(5) pogojena s predlogom v tem smislu s strani osebe v pridržanju.

- 26 Drugi del drugega vprašanja za predhodno odločanje se nanaša na zahteve glede roka, ki velja za sodni nadzor iz člena 15(3), drugi stavek. V tej določbi ni natančneje navedeno, ali mora biti sodni nadzor odločbe upravnega organa v zvezi s prekoračitvijo najdaljšega šestmesečnega trajanja pridržanja iz odstavka 5 tega člena izveden predhodno, to je pred prekoračitvijo tega najdaljšega trajanja. Če se lahko sodni nadzor izvede tudi naknadno, *a posteriori*, v tej določbi ni natančneje navedeno, v kako dolgem roku mora biti potem izveden. Korkein oikeus (vrhovno sodišče) meni, da je razmeroma jasno, da bi bilo treba zahtevo, ki izhaja iz člena 15(2) Direktive o vračanju in v skladu s katero je treba sodni nadzor, omenjen v njem, izvesti nemudoma, vsaj po analogiji uporabiti v okviru člena 15(3), drugi stavek, da se sodnemu nadzoru ne bi odvzela vsebina. To potrjuje okoliščina, da sta pridržanje in njegovo podaljšanje glede osebe v pridržanju analogna (glej v zvezi s tem sodbo Mahdi, točka 44).
- 27 Zahteve, določene s členom 15(3), drugi stavek, Direktive o vračanju glede roka, ki velja za sodni nadzor, imajo konkreten pomen zlasti za presojo narave in teže kršitve, ki je bila morda storjena v zadevi v glavni stvari, ter njenih pravnih učinkov. Če je moralo do sodnega nadzora priti že pred prekoračitvijo najdaljšega šestmesečnega trajanja pridržanja, bi se v primeru, da bi bilo treba pri izračunu najdaljšega trajanja upoštevati predhodna obdobja pridržanja, zdelo, da je odvzem prostosti brez pravne podlage že od 18. septembra 2023. Če se lahko, nasprotno, sodni nadzor izvede po izteku tega najdaljšega trajanja, bi morebitna nezakonitost

odvzema prostosti lahko nastopila šele pozneje in morda pomenila manj resno kršitev. Zato je Korkein oikeus (vrhovno sodišče) odločilo, da v predlog za sprejetje predhodne odločbe vključi tudi vprašanje, ki se nanaša na zahteve glede roka, ki velja za sodni nadzor.

Tretje vprašanje

- 28 Če bi na podlagi odgovorov, ki jih bo Sodišče dalo na zgoraj predstavljeni vprašanji za predhodno odločanje, Korkein oikeus (vrhovno sodišče) pri odločanju v sporu o glavni stvari ugotovilo nepravilnost sodnega nadzora najdaljšega trajanja šestih mesecev in nezakonnost odvzema prostosti, ki bi lahko izhajala iz tega, ostane vprašanje, katere zahteve in pogoje pravo Unije nalaga za konkretne posledice take ugotovitve. V praksi se vprašanje glasi, ali bi käräjäoikeus (sodišče prve stopnje) 7. decembra 2023 moralo izpustiti A, čeprav se je takrat štelo, da so vsebinski pogoji za pridržanje v celoti izpolnjeni, in je bila v teh okoliščinah zadeva s postopkovnega vidika obravnavana pravilno.
- 29 Člen 15(2) in (4) Direktive o vračanju določa obveznost izpustitve osebe, katere pridržanje je nezakonito. Vendar te določbe ne izključujejo, vsaj ne izrecno, možnosti, da bi se kršitev, ki vpliva na pogoje za zakonitost pridržanja, lahko po sodnem nadzoru popravila za prihodnje, to je *ex nunc*, tako da takojšnja izpustitev ne bi bila nujno utemeljena.
- 30 Ni videti, da bi se Sodišče v sodni praksi opredelilo do tega vprašanja tako, da bi bilo mogoče iz tega izpeljati dovolj jasen odgovor v obravnavanih okoliščinah.
- 31 Sodba G. in R. (sodba z dne 10. septembra 2013, v nadaljevanju: sodba G. in R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533) se je nanašala na posledice kršitve pravice pridržane osebe do obrambe, zlasti njene pravice, da se izjasni. Sodišče je odločilo (točka 35), da kadar pogojev, v katerih je treba zagotoviti spoštovanje pravice nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav do obrambe, niti posledic kršitve te pravice ne določa pravo Unije, te pogoje in te posledice določi nacionalno pravo, pod pogojem, da so ukrepi, sprejeti v zvezi s tem, enaki tistim, ki so jih deležni posamezniki v primerljivem položaju po nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti) in praktično ne onemogočajo ali pretirano ne otežujejo izvajanja pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti). V sodbi je naveden tudi pomen vprašanja, ali bi lahko imela glede na dejanske in pravne okoliščine, ki so specifične za obravnavano zadevo, kršitev pravice do obrambe drugačen rezultat (točka 40). V točki 41 te sodbe Sodišče poleg tega poudarja, da bi lahko to, da se nacionalnemu sodišču ne bi priznala diskrecijska pravica v zvezi z zadnjemavedenim vidikom in da bi se zahtevalo, da vsaka kršitev pravice osebe, da se izjasni, avtomatično povzroči razglasitev ničnosti odločbe o podaljšanju pridržanja in njegovo odpravo, čeprav dejansko taka kršitev ne bi vplivala na to odločbo o podaljšanju in čeprav bi bili izpolnjeni vsebinski pogoji za pridržanje iz člena 15 Direktive o vračanju, ogrozilo polni učinek te direktive.

- 32 Preudarki, izpostavljeni v navedeni sodbi, nakazujejo, da bi imelo nacionalno sodišče v primeru kršitve postopka, ugotovljene v okviru sodnega nadzora, ki bi bil izveden naknadno in takrat pravilno, diskrecijsko pravico za presojo nujnosti takojšnje izpustitve. Obstoj take diskrecijske pravice v položaju, kot je ta v obravnavani zadevi, bi potrjevalo tudi dejstvo, da izpustitev pridržane osebe zgolj na podlagi predhodne kršitve postopka, medtem ko so vsebinski pogoji za pridržanje izpolnjeni, načeloma organom ne bi preprečevala, da to osebo znova pridržijo v kratkem po njeni izpustitvi. Kljub temu Korkein oikeus (vrhovno sodišče) v zvezi s sodbo G. in R. opozarja na dejstvo, da je bila izrečena v okviru, v katerem kršitev postopka ni temeljila na izrecni določbi Direktive o vračanju, in da torej ni jasno razvidno, v kolikšnem obsegu bi bilo podobno razlago diskrecijske pravice sodišča mogoče podati v okviru, v katerem bi morebitna kršitev postopka temeljila na določbah člena 15 Direktive o vračanju, ki se neposredno uporabljajo. Poleg tega je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid odločilo, da če se izkaže, da pogoji za zakonitost pridržanja, določeni v Direktivi o vračanju, niso bili ali niso več izpolnjeni, mora biti zadevna oseba takoj izpuščena (točka 79), kar nakazuje – tako se zdi – na zelo široko obveznost izpustitve. Vendar je mogoče, da se v tem okviru izraz „pogoji za zakonitost“ nanaša na vsebinske pogoje za pridržanje, ob upoštevanju tudi narave določb Direktive o vračanju, navedenih v točki 76 navedene sodbe.
- 33 Vprašanje je, kateri so zahteve in okvirni pogoji, naloženi s pravom Unije za presojo posledic kršitev postopka, ki bi lahko vplivale na zakonitost odvzema prostosti A. Ob upoštevanju navedenega Korkein oikeus (vrhovno sodišče) meni, da je potrebna razlaga vprašanja, ali bi käräjäoikeus (sodišče prve stopnje) moralo 7. decembra 2023 izpustiti A, čeprav so se pogoji za pridržanje takrat šteli za izpolnjene.
- 34 Nazadnje, zaradi jasnosti Korkein oikeus (vrhovno sodišče) navaja, da tudi če bi bila med postopkom izvedena odstranitev A ali če bi odvzem prostosti, ki mu je odrejen, prenehal iz drugih razlogov, vprašanja za predhodno odločanje, postavljena v tem postopku, vseeno ne bi postala nepomembna. V skladu z nacionalno sodno prakso ima namreč oseba, glede katere velja ukrep odvzema prostosti, pravico pridobiti mnenje o zakonitosti tega ukrepa odvzema prostosti, tudi če v postopku s pravnim sredstvom doseže svojo izpustitev. V obravnavanem primeru so za ugotovitev, ali je bil odvzem prostosti A ves čas zakonit, načeloma potrebni odgovori na vsa postavljena vprašanja za predhodno odločanje. Če bi moralo Korkein oikeus (vrhovno sodišče) na ta vprašanja, ki se nanašajo na razlago Direktive o vračanju, odgovoriti samo, brez predhodne odločbe Sodišča, zahteva po enotni razlagi Direktive o vračanju v različnih državah članicah lahko ne bi bila spoštovana.

Vprašanja za predhodno odločanje

- 35 Korkein oikeus (vrhovno sodišče) je, potem ko je strankama dalo možnost, da se opredelita do vsebine predloga za sprejetje predhodne odločbe, sklenilo prekiniti

odločanje in Sodišču na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predložiti ta vprašanja:

1. (a) Ali je treba člen 15(5) in (6) Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav razlagati tako, da je treba pri izračunu najdaljšega trajanja pridržanja, navedenega v njem, upoštevati vsa predhodna obdobja pridržanja? Če taka obveznost ne obstaja v vseh primerih, katere vidike je treba upoštevati za ugotovitev, ali je treba predhodno obdobje pridržanja upoštevati pri izračunu najdaljšega trajanja?

(b) Kako je treba presoјati zlasti položaj v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, v katerih je na eni strani glavna pravna podlaga za pridržanje, to je zagotavljanje odstranitve nezakonito prebivajočega državljana tretje države, ostala v bistvu ista, toda v katerih so bili na drugi strani navedeni deloma novi dejanski in pravni razlogi v utemeljitev novega pridržanja, saj je zadevna oseba med posameznima obdobjema pridržanja odšla v drugo državo članico, iz katere je bila predana na Finsko, ter je poleg tega med koncem predhodnega obdobja pridržanja in novim pridržanjem minilo več mesecev?

2. (a) Ali določba v členu 15(3), drugi stavek, Direktive 2008/115/ES nasprotuje nacionalni zakonodaji, s katero je izvedba sodnega nadzora nad prekoračitvijo najdaljšega trajanja šestih mesecev pogojena s predlogom pridržane osebe?

(b) Ali mora biti sodni nadzor iz člena 15(3), drugi stavek, Direktive 2008/115/ES, katerega predmet je odločitev upravnega organa, da bo najdaljše začetno šestmesečno trajanje pridržanja prekoračeno, izveden, preden je doseženo to najdaljše trajanje, in, če ne, ali mora biti vsekakor izveden nemudoma po odločitvi tega upravnega organa?

3. Ali neobstoj sodnega nadzora iz člena 15(3), drugi stavek, Direktive 2008/115/ES v okviru prekoračitve najdaljšega šestmesečnega trajanja pridržanja iz člena 15(5) povzroči obveznost izpustitve pridržane osebe, tudi če se ob izvedbi tega prepozna sodnega nadzora ugotovi, da so vsi vsebinski pogoji za pridržanje izpolnjeni, in če je zadeva takrat s postopkovnega vidika obravnavana pravilno? Če v takem položaju ni obveznosti samodejne izpustitve, kateri so vidiki, ki jih je treba upoštevati glede na pravo Unije za določitev posledic prepozno izvedenega sodnega nadzora, zlasti v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari?

Ko bo Korkein oikeus (vrhovno sodišče) prejelo predhodno odločbo, bo odločilo o zadevi.

KORKEIN OIKEUS (vrhovno sodišče)

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT